

(Фонд стратешке културе, 9.4.2010)

Главна одлика „друге киргиске револуције“, која је букнула 6. априла, од „револуције лала“ 2005. године, огледа се у њеном крвавом карактеру. Ако је први председник независне Киргизије Аскар Акајев одустао од примене силе против побуњене опозиције, фактички мирно предавши власт у њене руке, његов наследник Курманбек Бакијев, с једне стране, показао се преслабим владаром да би спречио ширење бунта као шумског пожара, а с друге стране – превише невештим да узвратним насињем не навуче на себе још већи бес народа. И у резултату је 75 људи у току масовних нередa у Бишкеку и другим градовима републике убијено, и још око 500 хоспитализовано са различитим ранама.

Незадовољство актуелном влашћу нарастало је у Киргизији током последњег полугођа, али нико није очекивао да ће та власт тако брзо бити скинута. Постојала су два основна разлога за незадовољство политичким режимом К.Бакијева – драстично повећање тарифа стамбено-комуналних услуга и електричне енергије, које једно од најсиромашнијих на територији бившег СССР становништво није у стању да подмирује, и концентрација свих административних и финансијско-економских ресурса у рукама председникове родбине. Незадовољство се нарочито појачало у јесен прошле године, када је за руководиоца главне финансијско-економске установе земље – Централне агенције за инвестиције, иновације и развој, која располаже стотинама милиона долара иностраних кредита, био постављен млађи син председника, Максим Бакијев.

Седмог априла опозиција је планирала да у целој земљи организује народне демонстрације, са циљем да изрази протест против политике власти. Међутим, уочи почетка протеста, 6. априла, митинг у Таласу завршен је сукобом опозиције и специјалаца. Митингашима је некако пошло за руком да брзо упадну у зграду обласне администрације. Специјалци, применивши против њих гумене метке и сузавац, успели су да поврате зграду, али увече је она поново освојена од стране побуњене гомиле. За време првог јуриша заробљен је губернатор Таласке области, кога су учесници нереда „обукли“ у боце са бензином. Специјалцима је пошло за руком да га ослободе и одведу у зграду обласног одељења унутрашњих послова, где су организовали одбрану. Шеф МУП Киргизије Молдомус Конгантијев, који је дошао да умири бунтовнике, пребијен је до смрти. На првом спрату заузете зграде обласне администрације букнуо је пожар.

Увече 6. априла власт је дефинитивно заузела курс у правцу драстичног гушења нереда и приступила хапшењу лидера опозиције. Званични разлог за њихово задржавање било је уврштавање у сведоке по кривичном делу, покренутом у вези са догађајима у Таласу. Међу задржанима, по подацима „Фергана.ру“, нашли су се председник партије „Ата-Мекен“ Омурбек Текабајев, бивши губернатор Ошке области Анвар Артиков, заменик председника Уједињеног народног покрета (УНП) Емил Каптагајев, бивши посланик парламента Болотбек Шернијазов, сарадник Бакијева у „мартовској револуцији“ 2005. године Дујшенкул Чотанов, члан политичког савета партије „Ата-Мекен“ Турат Мадалбеков. Око зграде главног конкурента К.Бакијева на јулским (2009) председничким изборима, лидера УНП Алмазбека Атамбајева у Бишкеку окупило се преко двеста његових присталица, који нису дозвољавали његово хапшење. Међутим, у ноћи између 6. и 7. априла он је ухапшен, а потом је на аеродрому у Бишкеку ухапшен и још један лидер опозиције, Темир Саријев, који је допутовао из Москве.

Хапшење киргиских опозиционара нису умирила страсти већ су, на против, усијавали ситуацију, и 7. априла окупљене у центру Бишкека присталице опозиције кренуле су у јуриш на Белу кућу, у којој су смештени влада и апарат председника. Око четири хиљаде људи стигло је у град из околних села, а даље се све одвијало по канонима градског устанка. У току неколико покушаја јуриша на зграду владе обезбеђење здања је употребило оружје и у резултату је неколико десетина људи убијено. Изјутра 7. априла под контролу побуњеника стављени су Наринска, Таласка и Исик-Куљска области. Током дана су освојени државна радиотелевизијска компанија, парламент, генерално тужилаштво, почео је напад на зграду Службе националне безбедности (СНБ), одакле су ослобођени Темир Саријев, Алмазбек Атамбајев, Омурбек Текебајев. Међутим, зграда СНБ није освојена у јуришу. У Бишкеку су почели погроми, пљачке, пожари, опљачкано је неколико великих робних кућа, становници престонице су на интернет-форумима разматрали варијанте одбране својих домова и формирање народних дружина. Размештени на интернету кадрови видеоснимака приказивали су цивиле који се са аутоматима крећу улицама града.

Увече 7. априла саопштено је, да је председник К.Бакијев напустио Бишкек и да се пребацио на југ земље, у свој завичај Џалал-Абад. Његове присталице покушале су да тамо организују оружани отпор, али је противничка страна објавила да формира „владу народног јединства“ на челу са бившим министром иностраних послова, активним учесником „револуције тулипана“ 2005. године Розом Отунбајевом. У састав владе ушло је 13 познатих опозиционара: Омурбек Такабајев, Азимбек Бекназаров, Абдигани Еркебајев, Дујшенбек Чотанов, Топчубек Тургуналијев, Болот Шернијазов, Кенешбек Душебајев, Емилбек Каптагајев и Алмазбек Атамбајев. На страну опозиционе владе прешли су милиција, армија и погранична служба. До тог тренутка од седам области земље устаници су ставили под контролу четири. Роза Отунбајева је објавила распуштање парламента и издала декрет, у складу с којим на владу народног јединства прелазе функције председника и владе. У току полугођа нова власт планира да унесе

измене у Устав, изборно законодавство и да спроведе изборе за председника.

Осмог априла у телефонском разговору са Розом Отунбајевом премијер Руске Федерације Владимир Путин је изјавио, да ће Русија пружати народу Киргизије хуманитарну помоћ и позвао да се уздрже од насиља. Портпарол Владимира Путина, Дмитриј Песков, посебно је нагласио, да је разговарао са Розом Отунбајевом као шефом привремене народне владе Киргизије. Приметимо да је политиком руководства републике на челу са К. Бакијевом, Русија била незадовољна поред осталог због тога како су се трошили руски кредити одобрени Киргизији, и да је Москва то незадовољство исказивала поодавно. По речима В.Путина, главни разлог за пад К.Бакијева је тај, што он није из руковођења свог претходника А.Акајева извукао поуке и што је руководио земљом „породично“ помоћу својих небројених рођака. Увече 8. априла било је јасно да привремена влада Киргизије шаље у Москву на преговоре свог представника Алмазбека Атамбајева.

Без обзира на гласине о оставци К.Бакијева, према подацима у 8 сати увече 8. априла председник Киргизије је одбио да се повуче са функције. Он се налази на југу републике у селу Маркај, које се налази 10-15 километара од Џалал-Абада. „Фергана.ру“ наводи речи К.Бакијева: „...Ја сам изабрани шеф државе и не признајем никакав пораз. Ја сматрам да су праве баханалије оно што су учиниле наоружане групе људи и ни на који начин не сматрам да је то пораз. То је пораз за њих, пре свега, који су допустили оно што се дешава данас“. Заједно са председником налазе се његова браћа, шеф Службе државне безбедности Киргизије Жаниш Ахмат Бакијев и депутат градског Савета Џалал-Абадске области, велики бизнисмен Ахмат Бакијев. За обезбеђење председника организовани су оружани одреди. Истовремено је К.Бакијев признао да више нема полуга за утицај на ситуацију у земљи, јер су оружане структуре прешле на страну устаника. Под њихову контролу прешла је и Ошка област Киргизије, која се налази на југу.

Станислав Епифанцев из Бишкека у својим забелешкама [„Киргиска трагедија: је ли лако живети на вулкану?“](#)

меланхолично примећује: „Дању је лила киша и тргом су текли потоци црвене боје. Тешко је описати утиске када у твом родном граду, у коме си одрастао, у читавим групама на рукама носе убијене и рањене...“ Оном ко није видео својим очима киргиски бунт, још је теже да то и замисли.

<http://rs.fondsk.ru/article.php?id=2913>